

političnem in kulturnem življenju; v ospredju stoji tu poljsko-rusko vprašanje — ruska cenzura je „Światu“ zatvorila vrata v Rusijo, nato se poroča o Čehih, Slovencih, Hrvatih in Srbih, Bolgarih. V „Światu“ nahajamo tudi „Bibliografijo“ slovansko in „Kroniko“. Tu je poročilo o jezikovnih razmerah na Koroškem, o lanskih strankarskih borbah za državni zbor, o „Narodni stranki“ na Stajerskem, o slovenščini v Gorici, o naši „Gospodarski stranki“, o Vošnjakovem potopisu „Na razsvitu“ (str. 453. in zv. II. 61), o „Društvu slovenskih profesorjev“, o „Slov. Matici“, slov. vseučilišču, sploh o našem šolstvu, o tržaških Slovencih.

List je izvrstno urejevan; skrbno motri slovanski svet in pazno beleži vse pojave našega razvoja. Čehi in Poljaki s svojima slovanskima smotrama daleč prekašajo našo skrb za „slovanoznanstvo“. Nedvomno je, da na pr. mi Slovenci niti najbližjih slovanskih dežel, dežel hrvatskih ne poznamo in ne presojava po oči-vidstvu in lastnem opazovanju, kamoli da bi poznali Poljake. Ker je rusinsko-poljsko vprašanje pred kratkim zopet enkrat izbruhnilo v parlamentu, naj navedem tu iz „Świata“ poljsko poročilo o zatiranju Rusinov: „Zatiranje Rusinov v Galiciji je sledeče“ (stran 237.): Ruski jezik je uradni jezik v sodstvu kakor poljski. Štiri samostalne gimnazije imajo ruski učni jezik, razen tega so v drugih zavodih ruske paralelke. V vseh gimnazijah poljskih v celi deželi se je mogoče učiti ruskega jezika kot neobveznega predmeta. Ljudskih šol ruskih je v Galiciji več nego poljskih. V deželnem šolskem sveta morata biti najmanj dva Rusina. Rusini imajo dostop do vseh političnih uradov kakor Poljaki, a v iztočni Galiciji mora znati vsak uradnik ruski jezik. Deželni glavar, odpirajoč in zatvarjajoč deželni zbor, izpregovori v obeh jezikih; ruski poslanci govore ruski . . . Poštne blankete so v celi Galiciji trojezične: nemško-poljsko-ruske itd. Pod „pritiskom“ poljskim se je razvila ruska znanost in umetnost (podpira ju deželni zbor); nikjer se Rusinom ni bilo zatekati k tajnim organizacijam za širitev svoje kulture in narodne zavesti; vse so mogli delati javno. Na levovskem vseučilišču se predava dvanajst strok v ruskem jeziku in je lektorat ruski (na nemškem vseučilišču v Černovcah ni niti enega ruskega predavanja, toda tu se Rusini nič ne pritožujejo!!). Poljaki nimajo nič proti ustanovitvi posebnega ruskega vseučilišča, a svojega ne dajo porusiniti. Ustanavljanje vseučilišč je odvisno od parlamenta na Dunaju, a tam ruski poslanci ne nastopajo s tem predlogom. To daje misliti. Dobiti več, nego imajo, bi mogli dogovorno s Poljaki. A rekli so si, da s pomočjo Nemcev, nastopajoč proti Poljakom, dobivajo več in brže, in to je vsa tajnost njih politike.“ Uredništvo dodaja: „Nujno prosimo slovanske publiciste, naj prihajajo v Galicijo in se bodo sami prepričali, da je istina, kar pišemo.“ Na drugem mestu: „Kaj pomeni na Poljskem „žlahčič“, o tem Slovenci in vobče Slovani nimajo pojma, misleč, da so to sami veliki gospodje, magnati; ne vedo pa tega, da je večja polovica veleposestva v Galiciji že v rokah neplemenitnikov.“

Dr. Fr. Ilešič.

„Savremenik“, mjesečnik Društva hrv. književnika, je v lanski oktobrski številki prinesel študijo Zofke Kvedrove-Jelovškove: Dragotin Kette i Josip Murn (Aleksandrov) in oceno Lokarjeve študije „Stališče Bleiweisovih Novic glede književnega zedinjenja Slovanov“ od dr. A. Prohaske.